

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 02.03.1999, sp. zn. 32 Cdo 2208/98, ECLI:CZ:NS:1999:32.CDO.2208.1998.1

Číslo: 65/2000

Právní věta: Účastníkem řízení o zápisu družstva do obchodního rejstříku je představenstvo družstva. Jestliže nájemci nebo vlastníci bytů nebo nebytových prostorů v budově nebo budovách, popřípadě v domě nebo domech ve vlastnictví družstva rozhodli v souladu s ustanovením § 29 odst. 1 zákona č. 72/1994 Sb., o vyčlenění a vzniku nového družstva do 31. 12. 1996, nebrání vzniku družstva vzniklého vyčleněním to, že k jeho založení došlo až po 1. 1. 1997.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 02.03.1999

Spisová značka: 32 Cdo 2208/98

Číslo rozhodnutí: 65

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Družstvo

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Napadeným usnesením Vrchního soudu v Olomouci zastavil řízení o odvolání představenstva bytového družstva a potvrdil usnesení Krajského obchodního soudu v Ostravě ze dne 22. 4. 1997, kterým tento soud zamítl návrh na povolení zápisu vyčleněného bytového družstva do obchodního rejstříku. Návrhu na přípuštění dovolání nevyhověl.

Odvolací soud především zkoumal, zda jsou dány podmínky řízení, přičemž zjistil, že odvolání bylo podáno i představenstvem družstva, které nemá právní subjektivitu a je pouze orgánem družstva. Řízení o odvolání představenstva družstva tedy brání neodstranitelná překážka řízení, a proto odvolání o něm zastavil.

Ostatní odvolatelé namítali, že soud nesprávně vyložil zákon č. 72/1994 Sb., a že není nutné vyčlenit družstvo do jiného družstva. Podle odvolatelů došlo 16. 1. 1997 k založení družstva, nikoli k jeho vzniku, ke kterému dochází až jeho zápisem do obchodního rejstříku. Zákonem stanovená lhůta 31. 12. 1996 se vztahuje pouze na postup podle ustanovení § 29 odst. 1, ne však na postup podle § 29 odst. 2 zákona č. 72/1994 Sb.

Odvolací soud konstatoval, že podle ustanovení § 29 odst. 1 a 2 zákona č. 72/1994 Sb., ve znění novel, mohli nájemci nebo vlastníci bytů nebo nebytových prostorů v budově nebo budovách,

popřípadě v domě nebo domech ve vlastnictví nebo spoluvlastnictví družstva, kteří jsou členy tohoto družstva, rozhodnout o vyčlenění a vzniku nového družstva. Rozhodnutí bylo možno přijmout nejpozději do 31.12.1996. Pro vznik družstva a členství v něm jinak platí ustanovení obchodního zákoníku s tím, že členství v dosavadním družstvu se vznikem nového družstva přechází na toto družstvo.

Odvolací soud shodně se soudem prvního stupně z obsahu spisu zjistil, že dne 18. 12. 1995 rozhodli členové stavebního bytového družstva O. a nájemci bytů v označené budově o vyčlenění a vzniku družstva. Z rozhodnutí, které přijali v zákonem stanovené lhůtě, lze dovodit, i když to v něm není výslovně uvedeno, ze kterého družstva se družstvo vyčleňuje (je uvedeno členství v družstvu). Ani za použití výkladových ustanovení však nelze dovodit, jaké družstvo mělo vzniknout, když druhá část rozhodnutí (o vzniku družstva) je neurčitá, neobsahuje potřebné údaje o zakládaném družstvu a nemohlo jí tedy dojít k založení družstva. Lhůta určená v ustanovení § 29 odst. 1 zákona č. 72/1994 Sb., se vztahuje na rozhodnutí, které musí obsahovat jak část o vyčlenění, tak část o vzniku nového družstva. Protože nebyly splněny podmínky předepsané zákonem pro založení družstva a k založení družstva, jehož zápis do obchodního rejstříku se požaduje, došlo až v lednu 1997, přičemž toto založení "ani nebylo předmětem oznámení představenstvu družstva ve smyslu třetí věty ustanovení § 29 odst. 1 zákona č. 72/1996 Sb.," nebyly splněny podmínky pro vznik družstva vyčleněním. Proto odvolací soud usnesení soudu prvního stupně potvrdil.

Návrhu na připuštění dovolání odvolací soud nevyhověl, protože v návrhu nebylo uvedeno, ke které otázce zásadního právního významu by mělo být dovolání připuštěno a odvolací soud sám nedospěl k závěru, že by byla taková zásadní otázka v rozhodnutí řešena.

Proti usnesení odvolacího soudu podaly osoby uvedené v záhlaví tohoto usnesení, představenstvo družstva a navrhovatel v otevřené lhůtě dovolání. Co do přípustnosti dovolání poukázali dovolatelé na ustanovení § 239 odst. 2 o.s.ř. a na ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) o.s.ř. Co do důvodů dovolání na ustanovení § 241 odst. 3 písm. a) až d) o.s.ř.

Zásadní právní význam napadeného usnesení spatřují dovolatelé v tom, že se jedná o zcela zásadní rozhodnutí z hlediska výkladu § 29 odst. 1 zákona č. 72/1994 Sb., když podle napadeného usnesení by pro vyčlenění družstva nemělo stačit obecné rozhodnutí o vyčlenění a vzniku družstva s tím, že "veškeré zákonné náležitosti družstva určí až ustavující schůze." Dovolatelé mají za to, že zákonodárce neukládá, aby v rozhodnutí podle § 29 odst. 1 zákona č. 72/1994 Sb., bylo uvedeno, "jaké družstvo má vzniknout". Úprava družstva je obsažena v obchodním zákoníku, přičemž "jeho konkrétní náležitosti určí až ustavující schůze podle § 29 odst. 2 zákona č. 72/1994 Sb.". Dle názoru dovolatelů postačuje, aby bylo o založení družstva rozhodnuto v obecné rovině.

Další otázkou zásadního významu je podle dovolatelů otázka, zda postupem podle § 29 odst. 1 zákona č. 72/1994 Sb. vyčleňované družstvo nevzniká, při kterémžto výkladu by zápis družstva do obchodního rejstříku byl pouze deklaratorní.

Za otázku zásadního právního významu považují dovolatelé i otázku "jednání za družstvo do doby jeho vzniku", když podle jejich názoru obsahuje obchodní zákoník v ustanovení § 225 odst. 2, podle kterého podává návrh na zápis představenstvo, zákonné vymezení oprávnění jednat za družstvo, a to přesto, že ukládá, že návrh podepisují všichni členové představenstva. Proto má také představenstvo právo podat do zamítavého rozhodnutí o povolení zápisu odvolání. Pokud tedy odvolací soud řízení o odvolání představenstva zastavil, odňal účastníkovi řízení možnost jednat před soudem, čímž je naplněn důvod přípustnosti dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) o.s.ř. a současně i dovolací důvod podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. a) o.s.ř.

Naplnění dalších dovolacích důvodů spatřují dovolatelé v tom, že odvolací soud vycházel z jiného

skutkového základu než soud prvního stupně aniž opakoval dokazování a v tom, že rozhodnutí vychází ze skutkových zjištění, která nemají v podstatné části oporu v provedeném dokazování. Uvedená tvrzení však dovolatelé blíže nespecifikovali.

Dovolatelé dále uvedli, že na ustavující členské schůzi dne 16. 1. 1997 se již nerozhodovalo o vzniku družstva, ale pouze o jeho založení, když o vzniku družstva rozhoduje podle obchodního zákoníku rejstříkový soud. Členové vyčleněného družstva pak rozhodli o jeho vzniku již v rámci rozhodnutí podle § 29 odst. 1 zákona č. 72/1994 Sb.

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 239 odst. 2 o.s.ř., když Nejvyšší soud dospěl k závěru, že otázky, pro které podávají dovolatelé dovolání, nejsou dosud judikaturou řešeny a jde o otázky zásadního právního významu, které nemají význam pouze pro rozhodnutí v projednávané věci.

Nejvyšší soud se zabýval především námitkou dovolatelů o tom, že představenstvo, jako orgán oprávněný dle zákona podat návrh na povolení zápisu družstva do obchodního rejstříku, je rovněž oprávněno podat odvolání proti zamítavému usnesení rejstříkového soudu. Uvedený závěr dovolatelů je správný. Proto zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Obchodní zákoník v ustanovení § 225 odst. 2 určuje, že návrh na zápis do obchodního rejstříku je povinno podat představenstvo družstva a současně stanoví, že jej podepisují všichni členové představenstva.

Ustanovení § 19 o.s.ř. přiznává způsobilost být účastníkem řízení i tomu, komu takovou způsobilost přiznává zákon, a to bez ohledu na to, zda má právní subjektivitu.

Z uvedeného lze dovodit, že představenstvo, které je podle ustanovení § 225 odst. 2 obch. zák. navrhovatelem v řízení o zápis družstva do obchodního rejstříku, je účastníkem řízení i v odvolacím, popřípadě dovolacím řízení v této věci.

Nejvyšší soud se dále zabýval tvrzením dovolatelů, že lhůta určená v ustanovení § 29 odst. 1 zákona č. 72/1994 Sb. se nevztahuje na založení družstva.

Ustanovení § 29 odst. 1 zákona č. 72/1994 Sb. upravuje možnost a podmínky členů družstva, kteří jsou nájemci nebo vlastníky bytů nebo nebytových prostorů v budově nebo budovách, popřípadě v domě nebo domech ve vlastnictví nebo spoluvlastnictví družstva, rozhodnout o vyčlenění a vzniku nového družstva. V ustanovení se určuje, že "rozhodnutí lze přijmout nejpozději do 31. prosince 1996."

Z dikce tohoto ustanovení - když zákon výslovně přiřazuje uvedenou lhůtu k pojmu "rozhodnutí" a tímto pojmem označuje v § 29 odst. 1 zákona č. 72/1994 Sb. pouze rozhodnutí o vyčlenění z družstva a o vzniku nového družstva, lze dovodit, že uvedená lhůta se vztahuje právě jen na přijetí tohoto rozhodnutí. Stejný závěr lze učinit i z toho, že ustanovení lhůty je systematicky začleněno do § 29 odst. 1 zákona č. 72/1994 Sb., z čehož plyne, že na následující odstavce je již nelze, bez výslovného rozšíření v zákoně, vztáhnout.

Odvolací soud správně dovodil, že rozhodnutí o vyčlenění z družstva podle § 29 odst. 1 zákona č. 72/1994 Sb. musí obsahovat jak část o vyčlenění, tak část o vzniku nového družstva. To však neznamená, že by tímto rozhodnutím muselo být družstvo založeno, natož pak, že by tímto rozhodnutím mělo vzniknout. Z uvedeného ustanovení lze pouze dovodit, že nelze rozhodnout o vyčlenění z družstva bez toho, že by došlo současně k rozhodnutí o tom, že bude založeno nové

družstvo, na které přejde podle ustanovení § 29 odst. 3 zákona č. 72/1994 Sb., odpovídající část "majetku, práv a povinností" z dosavadního družstva.

Pokud jde o vznik družstva, odkazuje ustanovení § 29 odst. 2 zákona č. 72/1994 Sb. na příslušná ustanovení obchodního zákoníku. Odkazovanými ustanoveními pro postup při vzniku družstva pak mohou být pouze ustanovení § 224 a § 225 obch. zák., podle kterých se pro založení družstva vyžaduje konání ustavující členské schůze a přijetí zákonem předepsaných usnesení, přičemž družstvo vzniká dnem zápisu do obchodního rejstříku.

Pokud tedy v projednávané věci nájemci nebo vlastníci bytů nebo nebytových prostorů v budově nebo budovách, popřípadě v domě nebo domech ve vlastnictví nebo spoluvlastnictví družstva, rozhodli v souladu s ustanovením § 29 odst. 1 zákona č. 72/1994 Sb. o vyčlenění a vzniku nového družstva před 31. 12. 1996, přijali uvedené rozhodnutí včas. Na tom nic nemění to, že k vlastnímu založení nástupnického družstva došlo až po uplynutí uvedené lhůty.

Odvolací soud tedy posoudil povahu rozhodnutí podle ustanovení § 29 odst. 1 zákona č. 72/1994 Sb. nesprávně, proto dovolací soud jeho rozhodnutí podle ustanovení § 243b odst. 1 a 2 o.s.ř. zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Protože důvod, pro který dovolací soud zrušil rozhodnutí soudu odvolacího, platí i pro rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud i toto rozhodnutí.